

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ
KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

3'üncü Toplantı
23 Aralık 2015 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Dünya Ticaret Örgütünü Kuran Marakeş Anlaşmasını Tadil Eden Protokol ile Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/386), tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca görüşmelerin tasarının maddelerine geçmeden tümü üzerinde yapılmasına ilişkin karar

2.- 24 Aralık 2015 Perşembe günü saat 10.00'da yapılması planlanan Komisyon toplantısının 23 Aralık 2015 tarihinde icra edilerek tamamlanmasına ilişkin karar

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- *Dünya Ticaret Örgütünü Kuran Marakeş Anlaşmasını Tadil Eden Protokol ile Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/386)*

2.- *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/374) ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Yönelik Anlaşmaya İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/298)*

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015

Saat :

Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 3

23 Aralık 2015 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.10

BAŞKAN: Ziya ALTUNYALDIZ (Konya)

BAŞKAN VEKİLİ: Harun KARACAN (Eskişehir)

SÖZCÜ: Mehmet Galip ENSARİ OĞLU (Diyarbakır)

KÂTİP: Şahin TİN (Denizli)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun 3'üncü Birleşimini açıyorum. Toplantı yeter sayımız mevcuttur.

II.- KARARLAR

A) ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Dünya Ticaret Örgütünü Kuran Marakeş Anlaşmasını Tadil Eden Protokol ile Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/386), tali Komisyon olarak görüşüleceğinden, İç Tüzük'ün 23'üncü maddesi uyarınca görüşmelerin tasarının maddelerine geçmeden tümü üzerinde yapılmasına ilişkin karar

BAŞKAN - Gündemimizde Meclis Başkanlığımızca 18/12/2015 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen (1/386) esas numaralı "Dünya Ticaret Örgütünü Kuran Marakeş Anlaşmasını Tadil Eden Protokol ile Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" yer almaktadır. Meclis teamülleri doğrultusunda tali komisyonlar, sizlerin de malumu olduğu üzere tasarı veya teklifleri görüşürken çeşitli usuller benimsemektedirler. Bu çerçevede tasarının tümü üzerinde görüşme açılmasını ve maddeler üzerindeki görüşmelerin geneli üzerinde görüşmelerle birlikte usulüne uygun bir şekilde görüşmelere açılarak, görüşlerinizin de bu çerçevede alınmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

2.- 24 Aralık 2015 Perşembe günü saat 10.00'da yapılması planlanan Komisyon toplantısının 23 Aralık 2015 tarihinde icra edilerek tamamlanmasına ilişkin karar

BAŞKAN – Gündeme geçmeden önce Başkanlığımıza intikal eden bir öneriyi okuyup işleme alacağım:

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanlığına

24 Aralık 2015 Perşembe günü saat 10.00'da toplanması planlanan Komisyon toplantımızın, bugün (23 Aralık 2015 tarihinde) icra edilerek tamamlanması hususunu bilgi ve takdirlerinize arz ederim.

Mehmet Erdoğan

Ali Ercoşkun

Abdulkadir Akgül

Gaziantep

Bolu

Yozgat

BAŞKAN – Komisyonumuzun üyeleri bunu teklif olarak sunmaktadırlar. Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum...

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Başkanım, bir soru soracaktım.

BAŞKAN – Buyurun Tahsin Bey.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Kırk sekiz saati doldurdu mu, Komisyonumuza gelmesi? Doldurması gerekiyordu.

BAŞKAN – Kırk sekiz saati doldurmadı.

YASAMA UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Doldurdu.

BAŞKAN – Doldurdu mu bu önerge?

YASAMA UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Doldurdu. Önerge değil efendim.

BAŞKAN – Kırk sekiz saati doldurduğunu arkadaşımız ifade ediyor.

Bir teknik bilgi ver, lütfen.

YASAMA UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Sayın milletvekillerim, iki koşul söz konusu süreler itibarıyla İç Tüzük'te. Birincisi, havale tarihinden itibaren kırk sekiz saat geçmedikçe gündem yapılamayacağı hususu. Bununla birlikte gündem yapıldığı tarih ile toplantı tarihi arasında da iki gün süre koşulu söz konusu. Bu, 26'ncı maddede düzenlenmekte ve "zorunluluk olmadıkça..." ibaresiyle birlikte devamında "Ancak, komisyon gündemine hâkimdir..." Bu iki günlük süre koşulu komisyon kararıyla aşılabilmektedir.

Arz ederim.

BAŞKAN – Dolayısıyla, bu şart yerine gelmiş oluyor. Bu yönüyle teklifin Komisyonumuzca kabul edildiğini varsayıyorum ve bu görüşmeyi de bugünkü gündemi mize ekliyorum.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Dünya Ticaret Örgütünü Kuran Marakeş Anlaşmasını Tadil Eden Protokol ile Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/386)

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015 Saat : Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 4

BAŞKAN – Böylece gündemimizdeki (1/386) esas numaralı Kanun Tasarısı hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere Hükümet temsilcisine söz vermeden önce izin vererseniz çok kısa bir şekilde Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın ülkemiz için, küresel ticaret için, dünya ticaretinin artırılması, refahın, istihdamın ve küresel üretimin artırılması için ne anlama geldiğine dair çok kısa bir söz almak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, özellikle 2008 yılıyla birlikte küresel krizin ortaya çıkardığı ekonomik daralmalar, ticarete rekabetin artması ve küresel ticaretin hem Dünya Ticaret Örgütü kuralları çerçevesinde artışına rekabetçi olarak yürütülmesine, diğer taraftan da maliyetlerin düşürülmesine dönük çalışmalar... Bunun yanında özellikle yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları dediğimiz hem ABD'yle Avrupa Birliği arasında yürütülen TTIP dediğimiz anlaşma hem de ABD'yle Uzak Doğu ülkeleri arasında TTP anlaşmalarına baktığımız zaman küresel ticaretin artırılmasına dönük çabaların sadece Dünya Ticaret Örgütü kapsamında değil bunun dışındaki alanlarda da yürüdüğünü görüyoruz. Ancak özellikle Dünya Ticaret Örgütü kapsamında yapılan çalışmalarda sizlerin de bildiği gibi 3-7 Aralık 2013'te Bali'de Bakanlar Konferansı'nda kabul edilen Ticaretin Kolaylaştırılmasına Dair Anlaşmayla dünya ticareti yeni bir safhaya, yeni bir beklentiye ve bu beklentilerin realizasyonuna doğru yol alıyor. 2000 yılında dünya toplam üretiminin 33 trilyon dolar civarında olduğunu görüyoruz ve bunun yaklaşık yüzde 20'sini geliştirmekte olan ülkeler yapıyor. Özellikle bu anlaşmada geliştirmekte olan ülkeler lehine hükümler içerdiğini ve ticaretteki maliyetlerin düşürülmesinde bu ülkelere önemli rol ve inisiyatif verilmeye çalışıldığına dair hususlar, hükümler görmekteyiz. Oysa, 2014 yılına geldiğimiz zaman 33 trilyon dolarlık toplam dünya üretiminin 77 trilyona geldiğini ve geliştirmekte olan ülkelerin de payının yüzde 20'den yüzde 40'lara çıktığını görüyoruz. Dolayısıyla, dünya üretiminde gelişmiş ülkelere doğru bir kayma olduğunu görüyoruz. Aynı trendi ticarete de görüyoruz. Yine UNCTAD verilerine göre 2000 yılında 13 trilyon dolar olan dünya ihracatı, dünya toplam ticareti 2014 yılında 38 trilyona geliyor. Çok ciddi bir artış söz konusu bu dönemde ve yine bu dönemde geliştirmekte olan ülkelerin payının arttığını görüyoruz. 2000'li yıllardaki yüzde 30'lu düzeylerden 2014 yılında yüzde 44'lere geliyor geliştirmekte olan ülkelerin payı. Dolayısıyla, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'yla birlikte, şimdi ifade edeceğim hususlarla dünya ticaretinde geliştirmekte olan ülkelerin payının artmasına dönük trendin devam etmesi öngörülüyor. Özellikle, maliyetlerin düşürülmesi ve rekabetin artırılması açısından olaya baktığımız zaman, Dünya Bankasının Lojistik Performans Endeks Raporu'na baktığımız zaman, küresel seviyede ticaretin kolaylaştırılması kapasitesinin bugünkü düzeyinden yüzde 50 artırılması durumunda dünya toplam ticaretinin yüzde 9,7 artması ve bu çerçevede toplam ticaretin 377 trilyon dolarlık bir artışla tanışması, karşılaşması öngörülüyor.

Yine, bu kapsamda, Dünya Bankası'na ve Dünya Ticaret Örgütü'ne yapılan çalışmalar var. Özellikle gündemimizde olan Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'na baktığımız zaman, burada, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nda ortaya çıkacak maliyetlerin öngörüsü hakikaten çarpıcı. Bu rakamları sizlerin dikkatinize sunmak istiyorum: Küresel ticaretin maliyetlerinin yüzde 9,6 ile yüzde 23 civarında düşmesi öngörülüyor bu anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte. Yine, ortalama ihracat süresinin iki gün, ithalat süresinin de bir buçuk gün düşmesi öngörülüyor, son derece önemli bir zaman dilimi bunlar dünya ticaretine baktığımız zaman.

Geliştirmekte olan ülkelerin dünya toplam ihracatında yıllık olarak 170 milyar dolarla 700 milyar dolar arasında bir artışla tanışması yine öngörüler arasında. Toplam küresel ihracatın da 1 trilyon dolar civarında artması öngörülüyor. Rakamlardan anlaşıldığı gibi, daha çok artış geliştirmekte olan ülkeler lehine olması bekleniyor.

Bunun yanında, özellikle ülkemiz perspektifine baktığımız zaman 2 hususu orada zikretmek istiyorum: Ülkemiz boyutuyla baktığımız zaman, ülkemiz, bu çalışmalarda Orta Avrupa ve Orta Asya bölgesinde yer alan bir ülke olarak değerlendiriliyor. Bu çerçevede, bu dönemde, yani 2008 ve 2012 döneminde Doğu Avrupa ve Orta Asya bölgesinde ülkemizin bu bölgedeki toplam ihracatının yüzde 23'ünü yaptığı öngörülüyor, yüzde 23'ünü yaptığı tespiti var Doğu Avrupa ve Orta Asya. Bu tespitten hareketle baktığımız zaman, ihracatın bu bölge için 101 milyar dolar artması öngörülüyor, Doğu Avrupa ve Orta Asya. Bunun yüzde 23'ünü ülkemiz yapıyorsa o zaman buradan bize gelecek payın da 20 milyar dolar civarında olması öngörülüyor.

Yine, aynı bölge için toplam gayrisafi yurt içi hasılanın da yüzde 42,5'ini ülkemizin yaptığı öngörülüyor ve bu bölgedeki gayrisafi yurt içi hasıla artışının da yaklaşık 93 milyar dolar olması öngörülüyor. Bu 93 milyar doların da yüzde 42,5'ine baktığımız zaman, anlaşmanın ülkemizin gayrisafi yurt içi hasılasına yaklaşık 40 milyar dolar civarında pozitif bir katkı sağlaması bekleniyor. İstihdama baktığımız zaman da toplamda dünyada 20 milyonun üzerinde bir istihdama sebep olacağı da bu anlaşmanın öngörülerinde arasında.

Dolayısıyla, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması tüm bu boyutlarıyla son derece önemsendiğimiz ve küresel ticaretin artışına ve rekabetin daha dengeli bir şekilde yürütülmesine ve aynı zamanda maliyetlerin aşağıya çekilerek tüm dünyada küresel refahın artışına sebebiyet vereceğine dair önemli çalışmalar, analizler ve öngörüler var.

Bu çerçevede, şimdi, Başkanlığımızın bu genel açıklamalarından sonra, bu noktada, Hükümet temsilcimize, Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcımız Sayın Hüsnü Dilemre Bey'e söz veriyorum.

HASAN SERT (İstanbul) – Sayın Başkanım, şu notlar herhâlde sizin hazırladığınız notlar.

BAŞKAN – Başkanlığımızın, evet.

HASAN SERT (İstanbul) – Mesela, arkadaşlar bunları bir ön hazırlık yapıp buraya koyarlarsa verimli olur.

BAŞKAN – Bunu çalışmadan sonra sizlere göndermeyi düşünüyoruz Hasan Bey.

Buyurun Hüsnü Bey.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015 Saat : Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 5

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Sayın Başkanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri; Sayın Başkanımızın da ifade ettikleri gibi bugün gündeminize sunduğumuz bu Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması Dünya Ticaret Örgütü'nün birçok alanda yaptığı anlaşmalardan bir örnek.

Dünya Ticaret Örgütü 1995'ten bu yana, kurulduğu yıldan bu yana, ilk kez, yirmi yıl sonra çok taraflı anlaşma üzerinde uzlaşmış bulunuyor. Bu nedenle global gidişat açısından da Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın büyük bir önemi var.

BAŞKAN – Hüsnü Bey, bir baştan alalım efendim.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Peki efendim.

Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması Dünya Ticaret Örgütü'nün kuruluşundan bu yana yani 1995'ten bu yana yirmi yıllık sürede ilk çok taraflı bir anlaşma olarak gündemimizde. Dolayısıyla, global anlamda da ciddi bir önemi var.

Sizin söylediklerinize devamla Sayın Başkanım, ben ikinci slaydımız itibarıyla prezentasyonumuza başlamak istiyorum. 12 slayttan oluşuyor. Sayın Komisyonumuzun ricası üzerine hazırladık. Biz bu anlaşmanın Türkiye'deki koordinasyonunu ve Cenevre'deki müzakerelerini Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızla birlikte yürüttük. Dolayısıyla, bu prezentasyondan sonra Komisyonumuzun talimatlandığı bu prezentasyondan sonra, müsaade ederseniz ben sözü sayın müsteşar yardımcımıza da bırakmak istiyorum. Mutlaka Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızın da bu konuda altını çizmek isteyeceği konular olacaktır.

Efendim, öncelikle ticaretin kolaylaştırılması kavramı hakkında bir tanım yaparak biz başlamak istiyoruz. Ticaretin kolaylaştırılması en geniş anlamıyla Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı ve Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı gibi bu alanda çalışan kuruluşlara göre, bir malın üretiminden son kullanıcıya ulaşmaya kadar tabi olduğu tüm işlem ve prosedürlerin basitleştirilmesi, armonize edilmesi yani yeknesak hâle getirilmesi, formalitelerinin azaltılması ve bunlara ek olarak bu anlaşmanın özelinde dış ticaretle ilgili prosedür ve işlemlerde bilgi teknolojileri otomasyonunun uygulanması, bu yolla dış ticaret ve lojistik altyapısının güçlendirilmesini içermektedir. Dolayısıyla, "ticaretin kolaylaştırılması" dediğimizde, bu geniş kavramlar üzerinde bir anlaşma müzakeresi yapıldı ve bugün size arz ediyoruz.

Bu kavram ilk olarak 1996 yılında "Singapur Konuları" olarak isimlendirilen bu uluslararası müzakerelerde çevre, yatırım ve rekabet gibi konularla birlikte gündeme gelmişti. Ancak, gelişmiş ülkeler tarafından; Avrupa Birliği, Japonya, ABD gibi gelişmiş ülkeler tarafından öne sürülmüştü ama pek muteber bulunmamıştı o zamanlar, gelişme yolundaki ülkeler tarafından. Daha sonra, 2001 yılında, bugün hâlâ müzakere süren Doha Kalkınma Turu'nda da ABD, Avrupa Birliği bu kavramı ortaya attı, yine 2001'de de itibar görmedi. Ancak, 2004'e geldiğimizde "Temmuz Paketi" olarak isimlendirilen müzakereler esnasında, Cenevre'de yapılan müzakereler esnasında genel konsey bu kavramı kabul etti, bütün ülkeler uzlaştılar ve 2005 yılında Hong Kong'ta yapılan Dünya Ticaret Örgütü Bakanlar Konferansı'nda da müzakere talimatnamesine girdi. Aslında, normalde Dünya Ticaret Örgütü'nün usulü gereği bir paket olarak bütün yeni anlaşmalar müzakere ediliyor fakat malumunuz 2001'de başlayan ve hâlâ süren Doha Kalkınma Turu'nda istenilen sonuca ulaşamadığı için, parça parça hız kazanabileceği düşünülen bazı hususlar müzakere edilerek hayata geçirildi. Bu çok taraflı anlaşmalarda bunun en iyi örneği, bu, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması oldu ve dolayısıyla paketin içinden alındı ve bütün ülkelerin uzlaştığı bir anlaşma hâline geldi.

Müzakereler 2005 yılında başladı demiştim, sekiz yıl sürdü ve Aralık 2013'te Bali'de bu sefer gerçekleştirilen Dünya Ticaret Örgütü Bakanlar Konferansı'nda da kabul edildi. Son ana kadar süren müzakerelere biz Türkiye olarak fiilen katıldık çünkü bizim son derece önem addettiğimiz Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızla beraber, Ulaştırma Bakanlığımızla, gereğinde Enerji Bakanlığımızın da katıldığı müzakerelerde çok önemli gördüğümüz hususlar vardı. Dolayısıyla, son dakikaya kadar Türkiye fiilen bu müzakerelerde etkin rol oynadı. Bali Konferansı sonrasında anlaşmanın yürürlüğe girişi için gerekli hazırlıkların yapılması ve hukuki gözden geçirmenin tamamlanması için bir hazırlık komitesi kuruldu. Söz konusu komitenin çalışmaları sonucunda 27 Kasım 2014 tarihinde gerçekleştirilen Dünya Ticaret Örgütü Genel Konseyi Toplantısı'nda anlaşmanın bir mal ticareti anlaşması olarak Dünya Ticaret Örgütü Kuruluş Anlaşması'na eklenmesine karar verilmiştir.

Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için Dünya Ticaret Örgütü üyesi ülkelerin üçte 2'si tarafından onaylanması gerekmektedir. Hâlihazırda Dünya Ticaret Örgütü'nün 162 üyesi bulunmaktadır. Geçen hafta Kenya'da, Nairobi'de yapılan Bakanlar Konferansı'nda Afganistan ve Liberya'nın katılımıyla üye sayısı 164'e çıktı ancak kendi iç prosedürlerini henüz tamamlamadıkları için 162 üzerinden hesaplamayı yapıyoruz ve 108 ülkenin onayı gerekiyor. Şu ana kadar, 22 Aralık 2015 tarihi itibarıyla, 63 üye ülke anlaşmaya ilişkin onay sürecini tamamladığını Dünya Ticaret Örgütüne bildirmiştir. Eğer siz de uygun görürseniz biz de 64'üncü üye olarak daha sonra Dünya Ticaret Örgütüne gerekli bildirim yapacağız.

Anlaşmayla ilgili olarak üzerinde durulması gereken 3 husus var. Ben kısaca onları arz etmek istiyorum.

Anlaşmanın ortaya çıkışında zaten mevcut olan GATT'ın 5'inci, 8'inci ve 10'uncu maddeleri gündemdeydi. GATT'ın 5'inci maddesi transit serbestisiyle, GATT'ın 8'inci maddesi ticaretle ilgili ücret ve formalitelerle, GATT'ın 10'uncu maddesi de ticaret mevzuatı ve uygulamaların şeffaflığı ve yeknesaklığıyla ilgili. Burada Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın bütün içeriği bu 3 GATT maddesinin daha çok detaylandırılması, daha açık hâle getirilmesi, açıklanması, geliştirilmesiyle ilgili ve ayrıca gümrük idareleri arasında iş birliğinin geliştirilmesi, bir de Dünya Ticaret Örgütü'nün âdetlerinden olduğu üzere, özel ve lehte muamele hükümlerini içermesidir. "Özel ve lehte muamele hükümleri" dediğimizde, mutlaka gelişme yolundaki ve en az gelişmiş ülkelerin diğer ülkelere nazaran daha kayırlmalarını ortaya çıkaracak, bazı yükümlülükleri daha yavaş yerine getirmelerini veya daha hafif yerine getirmelerini sağlayacak özel hükümleri tahsis ediyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015 Saat : Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 6

Anlaşmaya baktığımızda 3 temel bölüm var. Birinci bölümde ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik yükümlülüklerimiz, gümrükler arası iş birliği hususları var. İkinci bölümde özel ve lehte muamele, üçüncü bölümde de kurumsal hükümler ile son hükümler yer alıyor. Birinci bölüm ticaretin kolaylaştırılması amacıyla üyelerin uygulamaya koyması beklenen esaslı hükümleri içerirken ikinci bölüm gelişmekte olan ve en az gelişmiş üye ülkelerin anlaşmayı ne şekilde uygulayacakları ve uygulamalarına ilişkin esneklikleri içeriyor. Son bölümde de yani kurumsal ve son hükümlerde de Ticaretin Kolaylaştırılması Komitesi, Ulusal Ticaretin Kolaylaştırılması Komiteleri ve anlaşmaya ilişkin genel istisnalar gibi yatay uygulama konuları ele alınıyor.

Anlaşmanın içeriğinde yer alan ticaretin kolaylaştırılmasına yönelik esaslı hüküm ve uygulamalardan bazılarını yansıda sizlere arz ediyoruz. Bu hükümlerin içinde "Tek pencere uygulaması", "Yetkilendirilmiş yükümlü uygulaması", "Ön karar mekanizmaları", "Formalitenin azaltılmasına yönelik hükümler" gibi tacirin hayatını doğrudan etkileyebilecek, ticaretin kolaylaştırılması yönünde doğrudan katkı sağlayan hükümler bulunmaktadır.

Biraz sonra değineceğim, ülkemiz için büyük önemi haiz transit serbestisi hükümleri de anlaşmada yer almaktadır.

Sayın milletvekillerimiz, gördüğünüz üzere, anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerin önemli bir kısmı Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızın uygulama alanına girmekte fakat bunun yanı sıra, Ekonomi Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Tarım ve Sağlık Bakanlıklarımızın alanlarına giren bazı hususlar da anlaşma kapsamında bulunmaktadır.

Söz konusu anlaşmanın gerek müzakere gerekse yürürlüğe giriş hazırlıkları sürecinde, Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızla etkin bir iş birliği içinde, ülkemizce aktif bir katkı sağlanmıştır. Başta ülkemiz için kritik önem taşıyan transit serbestisi hükümleri olmak üzere anlaşma metninin oluşturulmasına ciddi katkılar sunduk. Bu kapsamda, bu altı yıllık müzakere süreci içerisinde müzakere grubuna 4 temel başlık altında 18 resmî teklif ve görüş metni ilettik. Ülkemiz, Bali Konferansı sırasında da son dakikaya kadar müzakere sürecinin içinde oldu. Bu anlaşmada ticaretin mevzuatının yayınlanma yükümlülüğünün geliştirilmesi ve İnternet'ten yayınlama, ticaret mevzuat ve uygulamalarıyla ilgili bildirim noktaları kurulması, bağlayıcı ön karar mekanizması ve transit serbestisinin geliştirilmesi konularında ülkemizce hazırlanan paragraflar yer alıyor. Anılan konular arasında transit serbestisi de ön plana çıkmaktadır.

Ülkemiz taşımacılarının hedef pazarlara ulaşma yolunda transit geçişlerde, başta kota sorunu olmak üzere, hizmetle orantılı olmayan ücretler ve zorunlu mod belirlemeleri gibi çeşitli kısıtlayıcı ve ayrımcı uygulamalara maruz kaldıkları bilinmektedir. Bu çerçevede, anlaşmanın "Transit Serbestisi" başlığı altındaki hükümleri ülkemiz için özel bir önem taşımaktadır.

Ülkemizce hazırlanan bir hükümle transitte kota ve benzeri gönüllü kısıtlamaların uygulanmayacağı esas olarak kaydedilmiştir. Söz konusu hükmün transit trafik üzerinde kota uygulamasının anlaşma yürürlüğe girer girmez kaldırılmasından ziyade, hükmün ülkemiz argümanlarına güç kattığı ve kota uygulamasının hukuki dayanağını ciddi olarak erozyona uğrattığını değerlendiriyoruz.

Ülkemizin anlaşma metninde nihai olarak yer alan transitte ücretler konulu teklifi, verilen hizmetle orantılı olanlar hariç, transit geçişe izin verme karşılığında alınan ücretleri yasaklamaktadır. Bu hükümle bazı Avrupa Birliği üyesi ülkelerce kotanın tükendiği durumlarda parayla geçiş belgesi satılması uygulamasının DTÖ kuraları açısından hukuksuzluğu teyit edilmiştir.

Ülkemizce hazırlanarak nihai olarak anlaşma metninde yer alması temin edilen transitte cezalar konulu hükümle ise transit trafik üzerindeki cezalar ilk kez bir Dünya Ticaret Örgütü anlaşmasıyla disipline edilmekte, cezaların objektif ve kabahatle orantılı olması temin edilmektedir.

Yine ülkemizce hazırlanarak nihai anlaşma metninde yer alması temin edilen transit üzerindeki düzenlemelerle ilgili hükümle transit trafikle ilişkili her türlü düzenlemenin trafiği gerektiğinden fazla kısıtlamaması ve trafik üzerinde örtülü bir kısıtlama oluşturulmaması temin edilmiştir. Söz konusu hükümle GATT'ın 5'inci maddesiyle öngörülen transit serbestisi hükümleri güçlendirilmekte ve transit serbestisi konusunda Dünya Ticaret Örgütünde gündeme gelebilecek herhangi bir anlaşmazlık sürecinde ülkemiz tezlerine zemin hazırlanmıştır.

Sayın Başkanım, biraz önce sizin anlaşmayla ilgili olarak söylediğiniz, verdiğiniz sayıları biz de kullanmıştık sunumumuzda, burayı geçiyorum. Gerçekten de anlaşmanın global anlamda getireceği çok önemli kazançlar var hem maliyetler açısından -sizin de buyurduğunuz gibi- hem de ihracatların artması bakımından, bütün üye ülkelerin ihracatları açısından.

Anlaşmanın ülkemizce kabulü konusunda, az önce ifade ettiğim gibi, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması, müzakerelerine ülkemizce aktif katılım sağlanmış, kaleme alınması sürecinde güçlü bir biçimde desteklenmiş bir anlaşmadır. Anlaşmada yer alan transit serbestisi hükümleri ülkemiz açısından bir kazanım olarak görülmektedir. Anlaşmanın tam olarak uygulanması, ihracatçılarımızın hedef pazarlardaki işlem maliyetlerinin, özellikle ticaretin kolaylaştırılması göstergelerinde oldukça geri durumda bulunan Orta Doğu, Orta Asya gibi coğrafyalarda düşürülmesi açısından faydalı olacaktır ve pazara girişimizi kolaylaştıracaktır.

Yine anlaşmanın uygulanması, ülkemizdeki ticaret ve yatırım ortamının iyileştirilmesi açısından da olumlu bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Sayın milletvekillerimiz, sizin de hatırlayacağınız gibi, G20 toplantılarına paralel olarak süren bu "Business 20" (İş20) toplantılarında da iş dünyası bu Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın bir an önce bütün ülkeler tarafından onaylanması teklifini ön plana çıkarmışlardır. Dolayısıyla, bu onların iş dünyasının bizden beklentisiyle de orantılı bir anlaşma oluyor. Ayrıca, biz bu çalışmalarını yaparken Uluslararası Nakliyeciler Derneği gibi bu konuda iş birliği yaptığımız birçok sivil toplum kuruluşuyla da bütün bu müzakere sürecinde birlikte hareket ettik ve onların da çok değerli katkılarını aldık.

Ülkemiz gümrük mevzuatı ve dış ticaretle ilgili anlaşma kapsamına girebilecek mevzuat açısından Avrupa Birliğiyle büyük ölçüde uyumlu olduğundan anlaşma ülkemizde büyük çapta mevzuat veya uygulama değişikliği getirmeyecektir. Nitekim, Gümrük ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015 Saat : Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman : Sayfa: 7

Ticaret Bakanlığımızla ortak olarak yapılan değerlendirme sonucunda Türkiye'nin anlaşmanın uygulanmasında talep ettiği esnekliklere ilişkin 16 Temmuz 2014 tarihinde Dünya Ticaret Örgütüne yaptığımız bildirimde ülkemizin anlaşmada yer alan sadece bir hükümlerle ilgili geçiş dönemi talep edeceği, diğer hükümlerin ise anlaşma yürürlüğe girer girmez uygulanacağı belirtilmiştir. Bu bizim geçiş dönemi talep edeceğimiz bölümse bozulabilir eşyayla ilgili kısımdır. Dolayısıyla, bütün hükümleri kabul gördükten sonra Dünya Ticaret Örgütüne bildirilecek ve yürürlüğe girecek.

Sayın milletvekillerimiz, son olarak da bir derleme yapmam gerekirse Sayın Müsteşar Yardımcımıza sözü bırakmadan önce, uygun görürseniz, Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması DTÖ çatısı altında makul bir süre zarfında yürürlüğe girecektir. Anlaşmanın kabulü ülkemiz ihracatçıları ile ticaret ve yatırım ortamı açısından yeni imkânlar yaratacaktır. Anlaşmanın uygulamaya konulmasının ülkemiz açısından büyük bir ilave maliyet veya külfet getirmediğini değerlendiriyoruz. Bunlar dikkate alındığında anlaşmanın ülkemizce kabulünde fayda görüyoruz.

Ben bu duygularla sizlerin takdirine bırakıyorum.

Arz ediyorum efendim.

BAŞKAN – Hüsnü Bey, teşekkür ediyoruz verdiğiniz bilgiler için.

Şimdi aynı konuda yine görev alanı itibarıyla anlaşmanın çıktıkları boyutuyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığı görev alanına düşen konularda gerekli açıklamaları yapmak üzere Müsteşar Yardımcımız Sayın Remzi Akçin'e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Akçin.

GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI REMZİ AKÇİN – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben de hepinize saygılarımı sunuyorum.

Meslektaşım Hüsnü Bey'in de söylediği gibi Dünya Ticaret Örgütü Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması 2013 yılı Aralık ayında Dünya Ticaret Örgütü Dokuzuncu Bakanlar Konferansı'nda kabul edildi ve anlaşmanın yürürlüğe girmesi için 108 ülkenin iç onay işlemlerinin tamamlanması gerekiyor. Şu an itibarıyla 63 ülke bu onay süreçlerini tamamladı. İnşallah, 64'üncü Hükümet olarak 64'üncü tanıyan ülke de iç süreçleri tamamlayan ülke de biz oluruz. Nitekim, 64'üncü Hükümet eylem planı kapsamında 2016 yılının ilk çeyreğinde bu sürecin tamamlanması öngörülmektedir.

Anlaşmanın teknik hükümlerine baktığımız zaman, büyük oranda anlaşmayı yürütecek idarenin gümrük idaresi olduğunu görmekteyiz. Dünya Gümrük Örgütü tarafından belirlenen oran yüzde 98'dir. Yani anlaşmanın teknik hükümlerinin yüzde 98'i gümrük idaresini ilgilendirmektedir ki birinci bölümde genel olarak teknik hükümler yer almakta ve bu 40 teknik hükmün 12 adeti sadece gümrük idaresini ilgilendirmekte, 16 tanesi gümrük idaresinin sorumluluğunda bulunmakta, 11 tanesi de gümrük idaresinin ilgili idareler arasında yer aldığı ve sadece 1 tanesinin gümrük idaresiyle ilgisinin olmadığını görmekteyiz. Tabii, doğal olarak burada anlaşmanın hazırlanması ve müzakere sürecinde her iki bakanlığın ne kadar aktif çalıştığının ve çalışması gerektiğinin en büyük göstergesidir. Diğer taraftan, ithalat ve ihracata ilişkin vergilendirme hususunda Ekonomi Bakanlığının, özellikle insan, hayvan, bitki sağlığı yani gıda maddelerinin sınır kontrolleri konusunda ise Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının da bu anlaşmanın uygulanmasında sorumlulukları bulunmakta.

Teknik hükümlerin içeriğinden bahsederseniz, anlaşmanın temel olarak 3 bölüm ve 24 maddeden, ayrıca 1 ekten oluştuğunu görmekteyiz ve 12 maddelik ilk bölümünde ticari mevzuatın yani dış ticaretin şeffaflığı ve öngörülebilirliği yani dış ticaret erbabının önünü görebilmesine, kestirebilmesine ilişkin hükümler içermekte. Diğer taraftan, sınır geçiş işlemlerinin modernize edilmesi ve gümrük formalitelerinin ortadan kaldırılması, bürokrasinin azaltılması, ücret ve harçların mümkün olduğunca aza indirilmesi ve diğer önemli bir konu, transit serbestisi konusu yer almakta ki transit serbestliği konusunda müzakereler esnasında Türkiye gerçekten iyi bir performans sergiledi ve yerine göre de Avrupa Birliğiyle karşı karşıya geldi çünkü düzenlemede eşyanın transiti konuşulurken araçların geçişi hususunda hüküm yoktu. Türkiye özellikle Avrupa Birliğine yapılan sevkiyatlarda araçların geçişinin önündeki engellerin kaldırılması konusunda da büyük bir performans sergiledi.

Yine, anlaşmanın ikinci bölümü temel olarak gelişmekte olan ülkeler ve az gelişmiş ülkelerin lehine hükümler içermekte. Tabii, anlaşma 162 ülkeyi ilgilendirdiği için bütün ülkelerin idari kapasiteleri eşit şekilde değil. Az gelişmiş ülkelerin idari kapasitesinin geliştirilmesi için anlaşmanın ikinci bölümünde bunların lehine hükümler içermekte.

Son bölümde ise özellikle Dünya Ticaret Örgütü üyesi ülkelerde bu anlaşmanın hükümlerinin doğru uygulanıp uygulanmadığının takibi için ticaretin kolaylaştırılması ulusal komitesinin kurulması hükmü düzenlenmektedir. Nitekim, bu anlaşmanın yürürlüğe girmesini müteakip Türkiye de bu anlaşmanın doğru ve zamanında uygulanıp uygulanmadığını takip etmek için ulusal komiteyi kuracaktır.

Temelinde baktığımız zaman, üye ülkelerin anlaşmaya uyum süreci için 3 kategori belirlenmiştir. A kategorisine baktığımız zaman, doğrudan anlaşma yürürlüğe girer girmez uygulanabilecek hükümleri; B kategorisi, bu uygulama için bir ek süreye ihtiyacı olan kategoriyi; C kategorisi ise taahhütlerini yerine getirmesi için özel yardım gereken gelişme yolundaki ve az gelişmiş ülkelere ilişkin kategorileri içermektedir. Bu 3 kategori açısından baktığımızda, anlaşmanın hükümlerinden sadece 1 tanesi dışında tamamını Türkiye A kategorisi olarak kabul etmiş ve 16 Temmuz 2014 tarihinde DTÖ sekreteryasına resmî olarak bildirimde bulunmuştur. B kategorisine aldığımız durum ise bozulabilir eşyaların sınır geçişlerine ilişkin hükümlerdir. Asıl olarak tarım ürünlerini ilgilendirmekte ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığının, Ekonomi Bakanlığının, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının üçlü çalışmasını, artı, mevzuat düzenlemesini gerektiren bir husustur. Asıl olarak bugün baktığımızda bozulabilir özellikle gıda maddelerinin ve bazı bozulabilir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015 Saat : Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 8

ürünlerin geçişleri konusunda zaten özel düzenleme vardır. Bunun daha çok Dünya Ticaret Örgütü Anlaşması kalitesine yükseltilmesi için gereken bir zamandan ibarettir.

Aslında baktığınız zaman, Türkiye Ticaretin Kolaylaştırılması Anlaşması'nın içeriğindeki hükümleri şu an itibarıyla –biraz önce de bahsettiğim gibi- büyük ölçüde karşılar durumdadır. Bunun sebebi, öncelikle Türkiye gümrük mevzuatı açısından Avrupa Birliği gümrük mevzuatını uygulamaktadır 2000 yılı Şubat ayından bu yana. Diğer taraftan, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Gümrük Örgütü ve Birleşmiş Milletlerin özellikle sınır geçişleri konusunda aldığı tavsiye kararları, sözleşmeleri ve standartları uygulamaktadır. Bu açıdan baktığınızda, biz şu an itibarıyla anlaşmanın içeriğini büyük ölçüde karşılar nitelikteyiz.

Yine anlaşmanın temelinde mevzuatın şeffaflığı ve üçüncü kişiler açısından bilinebilirliği hususu var. Türk mevzuatının temelinde üçüncü şahısları ilgilendirecek hemen hemen her türlü konunun Resmî Gazete'de yayımlanması esası vardır. Dolayısıyla, mevzuatımız hem Resmî Gazete'de yayımlanmakta ve İnternet ortamında da üçüncü kişiler tarafından ulaşılabilir niteliktedir. O açıdan baktığımız zaman da yine şeffaflık konusu büyük ölçüde giderilmiş durumdadır.

Aynı zamanda, gümrük işlemlerinin ve sınır geçişlerinin elektronik ortamda alınması ve standardizasyonu konusunda da 1996 yılından bu tarafa yürütülen çalışmalar vardır ki Gümrük İdaresinin Modernizasyonu Projesi, "GİMOP" dediğimiz proje gerçekleştirilmiş ve şu anda tüm işlemler elektronik ortamda yürütülür hâle gelmiştir. Aynı zamanda da "GÜMKART" dediğimiz sistemle nakit akışı sağlanmadan elektronik ortamda bedellerin ödenmesi söz konusudur. Yine klasik yöntem olarak eşya kontrollerinin ithalat-ihracat da, gerekse sınır geçişlerinde yüzde 100 kontrolü yerine risk analizine dayalı, risk ölçüm kriterlerine göre riskli oranların kontrol edilmesi esasına geçilmiş ve "Tek Pencere" dediğimiz sistemle de şu anda yürütülmekte ve devam etmekte olan, 2013 yılında Başbakanlık genelgesiyle Gümrük Ticaret Bakanlığının koordinesine verilen sistemle de dış ticaret işlemlerinde kullanılan tüm belgelerin elektronik ortama aktarılması uygulaması yürütülmektedir. Şu an itibarıyla 16-17 kurum ve kuruluşla protokoller imzalanmakta ve bu belgeler tarafımıza elektronik ortamda gelmektedir. Ki, bazı konuda Türkiye Dünya Ticaret Örgütü'nün normlarından daha ileri uygulamalar da mevcuttur. Örneğin Gürcistan ile kara kapılarının ortak kullanımı anlaşması kapsamında veri transferi suretiyle 2 kara kapısında yapılan işlemlerin tek bir kapıda yapılır şekilde dönüştürülmesi çalışması son aşamaya gelmiştir. Sonuç itibarıyla baktığımızda, anlaşmanın temel amacı şeffaflaştırma, öngörülebilirlik, bilgiye ulaşım, modernizasyonu kapsamaktadır. Bu surette de kişilerin ham maddeye ve malzemeye kolay ulaşımının sağlanması, aynı zamanda, maliyetlerin düşürülmesi amaçlanmaktadır ve Türkiye'nin şu an itibarıyla bu anlaşmayı büyük oranda uygulayacak nitelikte olduğunu düşünüyoruz.

Ben sözü fazla uzatmak istemiyorum. Spesifik olarak soru sorulması hâlinde de cevap verebileceğimizi belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Akçin'e teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyonumuzun çok değerli üyelerine konuyla ilgili söz vermek üzere platformu üyelerimize açıyorum.

Buyurun Didem Hanım.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Her 2 bakanlığımıza da sunumları için çok teşekkür ederiz.

Benim sorum: Ekonomi Bakanlığı Müsteşar Yardımcımızın sunumu sonunda bu anlaşmanın ülkemize büyük bir maliyet ve külfet getirmedeği konusunda bir cümleiniz oldu. Bu "maliyet" kısmını biraz daha açabilirseniz memnun olurum. Ülkemize bu anlaşmanın doğurduğu maliyetler ve boyutu nelerdir?

Teşekkürler.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Efendim, anlaşmanın dili itibarıyla başka ülkeler açısından bakıldığında -ki müzakerelerde de onu gördük- gümrük işlemleri ve ticaretin kolaylaştırılmasıyla ilgili, gerek otomasyona yönelik gerek tek pencere sistemi gibi şu anda modern gümrüklerin kullandığı sistemlere yönelik, ileriye dönük, her ne kadar zorunluluk getirmese de tavsiye niteliğinde birçok hüküm var. Türkiye açısından, biraz önce Sayın Müsteşar Yardımcımızın da söylediği gibi, biz Avrupa Birliğiyle uyumlu bir gümrük mevzuatı uyguladığımız için biz bunları çoktan yürürlüğe koyduk. Dolayısıyla, 2015 yılı itibarıyla anlaşmanın bize getireceği herhangi bir ek maliyet, külfet gümrüklerimizde yapmamız gereken yeni bir düzenleme bulunmuyor. Biz bunları zaten Avrupa Birliği mükellefiyetleri çerçevesinde ticaretimizin de artmasının sonucu olarak zaten birçok....

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Onun dışında, transitle ilgili mesela, onu bir örnek olarak alırsak, bazı ülkeler açısından bizim transit ticaretimizde Avrupa Birliğinde karşılaştığımız sorun açıkçası bazı belgelerin pazarlanması söz konusuydu. Bunlar hem ikili anlaşmalar çerçevesinde, kota adeleri itibarıyla uygun görülüyor hem de dolması hâlinde belli ücretler karşılığında alınıyordu. Bütün bunların kalkıyor olması bizim menfaatimize olan bir şey çünkü artık bizim kara yolu nakliyecilerimiz bu maliyetlerden kurtulmuş olacaklar. Artık ne Avrupa Birliğinde ne Rusya'da ne Kazakistan'da... Kazakistan da artık üye. İnşallah, bir süre sonra Azerbaycan'ın katılımıyla -şimdi İran'ın katılımı da Dünya Ticaret Örgütüne söz konusu, müracaatlarını yaptılar, bir komisyon kurulacak- bütün bu çevremizdeki ülkelerin de katılımıyla bizim ulaşım konusunda, gümrüklerde karşılaştığımız parasal maliyetlerin hepsinin de azalması, hatta eliminasyonu söz konusu. Onu kastetmek istemiştim efendim.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Hüsnü Bey.

Söz almak isteyen değerli üyemiz var mı?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015

Saat :

Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 9

Buyurun Hasan Bey.

HASAN SERT (İstanbul) – Biz bu anlaşmaya 64' üncü ülke olarak imza koyacağız bu çalışmalarından sonra, doğru mu?

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – İç prosedürlerimizi tamamladığımızı bildireceğiz efendim. Kabul ettiğimizi ve artık Türkiye için de geçerli olacağını bildireceğiz.

HASAN SERT (İstanbul) – Bu Komisyon çalışmasından sonra siz, Ekonomi Bakanlığına, bir düzenleme daha yapacaksınız, sonra göndereceksiniz.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Önce Genel Kurula incek, ondan sonra, evet.

HASAN SERT (İstanbul) – Tamam, peki.

Şimdi, bu anlaşma mesela o Dünya Ticaret Örgütünden gelen anlaşmadaki sayfa sayısı ne kadar? Kaç madde içeriyor?

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Şu anda hemen arz edeyim, önümde, 24 maddesi var.

HASAN SERT (İstanbul) – 24 madde var, yani tahmin ediyorum 15-20 sayfa falan.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Evet efendim.

HASAN SERT (İstanbul) – Şimdi, bu bize gelse de biraz çalışsak iyi olur yani. Biz şimdi şey gidiyoruz. Sizin tarafta bilgi var, o tarafta bilgi var, ortada bilgi yok. Mesela, onları bize önceden birazcık hazırlık yapma açısından ya da bazı şeylere vâkıf olunca daha doğru konuşabilirim biz burada.

BAŞKAN – O konunun muhatabı Hüsnü Bey değil, biziz. İzin verirseniz ben açıklayayım. Toplantı davetinizde gelen maille birlikte link veriliyor, tıkladığınız zaman ilgili yasal düzenlemeye ulaşıyorsunuz. O yüzden lütfen maillerinize biraz daha dikkatlice bakarsanız bunlara ulaşabilececek durumdasınız.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sayın Başkanım, değerli vekil arkadaşlarımız, sayın müsteşar yardımcılarımız; öncelikle, bu işin sahasından gelen bir arkadaşınız olarak, bu anlaşmanın bizim iş dünyasına çok yararlı ve faydalı olacağına ben inanıyorum ve düşünüyorum. Çünkü zamanında Avrupa'ya ya da Balkan ülkelerine ya da Orta Asya ülkelerine biz mallarımızı gönderirken ne yazık ki transitlerimizi yaparken navlunlarımızda, çünkü o ülkelerin koymuş olduğu kotalar oluyordu. Atıyorum, işte, "Türkiye'ye bin tane tır vereceğim ." diyor, 1001'inci tırı siz başka bir ülkenin üzerinden geçirmek zorunda kalıyorsunuz ve iş dünyasının bize büyük bir maliyeti oluyordu. Bu anlaşma bizim Türkiye açısından menfaatimiz olarak çok uygundur diye düşünüyorum ve bir an önce hayata geçirilmesinin ve desteklenmesinin hayırlı olacağına inanıyorum inşallah.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tin.

Başka söz almak isteyen değerli üyemiz var mı? Yok. Sanırım kifayeti müzakere ediyoruz.

O zaman, tasarı üzerindeki görüşmelerin tamamlandığını görüyoruz.

Tasarının tümünü oylarınıza ben sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarı kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

2.- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/374) ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Yönelik Anlaşmaya İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/298)

BAŞKAN – Gündemimizin 2'nci ve 3'üncü sırasında yer alan (1/374) ve (1/298) esas numaralı kanun tasarıları hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere yine ilk sözü Hükümet temsilcimiz Sayın Hüsnü Dilemre'ye veriyorum.

Buyurun Sayın Dilemre.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Türkiye-Pakistan Yatırımlarının Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'na ilişkin hem protokol hem de anlaşmanın kendisini bugün size arz ettik. Ülkemizin doğrudan yabancı yatırımlar mevzuatının 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'yla yeniden düzenlenmesi ve ayrıca, son dönemde Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması metninde zaman içinde yapılan değişiklikler sonucunda, zaten, 1995 itibarıyla Pakistan'la imzalamış olduğumuz YKTK'nın revize edilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır Sayın Başkanım. Dolayısıyla, bu iki nedenden dolayı bu revizyonu biz 22 Mayıs 2012'de Islamabad'da imzalanan yeni YKTK anlaşmasıyla, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması'yla bu ihtiyacı gidermiş olduk karşılıklı olarak Pakistan'la. Bugün size sunduğumuz anlaşma esas itibarıyla budur.

Ayrıca, bir de protokol sunduk, geçen seferden malumunuz. Bu, 1995 tarihli anlaşma ile 2012 tarihli anlaşmanın arasındaki geçiş düzenleyen bir protokol. Bu da Islamabad'da 17 Şubat 2015'te imzalamıştı. Bu protokolle de 2012 anlaşmasının 1995 anlaşmasını ikame edeceği ve yerine geçeceği esasa bağlanıyor. Ayrıca, en önemlisi, yürürlüğe girmesinden sonra tahkime sunulacak uyuşmazlıkların 2012 anlaşmasının hükümlerine göre çözümleneceğine ilişkin hüküm yer alıyor. Dolayısıyla, bu, 13'üncü madde olarak yeni anlaşmaya dercediliyor, bunu protokolle başarmış durumdayız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015

Saat :

Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 10

22 Mayıs 2012 tarihinde imzalanan ve bugün size sunduğumuz Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma, iki ülke arasındaki yatırımcıların ilişkilerini daha sağlam bir yasal çerçeveye oturtacak karşılıklı yatırımların artırılması amacını taşımaktadır. Ayrıca, bu anlaşmanın içeriğine baktığımızda, kamulaştırma veya devletleştirme hâlinde yatırımın gerçek bedelinin gecikme olmaksızın ödenmesi ve bunun transferinin sağlanması; ikinci husus olarak, yabancı yatırımcılara millî muamele ve en çok gözetilen ulus prensipleri çerçevesinde muamele edilmesini; üçüncü husus olarak, transferlerin gecikmeksizin yapılmasını; savaş veya iç karışıklık hâllerinde millî muamele ilkesi çerçevesinde, zarar gören yatırımcılara tazimat ödenebilmesini ve yatırımcılarla devlet arasındaki herhangi bir uyuşmazlığın ortaya çıkması hâlinde yatırımcıların daha objektif olduğu ve hızlı çalıştığı gerekçesiyle tercih ettiği uluslararası tahkim imkânının da tanınmasını garanti altına almaktadır. Tabii, daha önce de arz edildiği üzere, gayrimenkullerden kaynaklanan her türlü uyuşmazlığın bu anlaşmayla Türk yargısına tabi olacağı hükmü korunmuştur.

Türkiye-Pakistan YKTK Anlaşması 13 maddeden oluşmaktadır. Anlaşmayla hedeflenen yatırım tipi sermaye ile birlikte teknoloji, know-how, yönetim becerisi ve yeni pazar imkânlarını da beraberinde getiren doğrudan yabancı sermaye yatırımlarını hedeflemektedir. Dolayısıyla, anlaşmanın imzalanması sonucunda artacak karşılıklı yatırımlar sonucunda her iki ülke ekonomisi açısından da üretimin artışı, istihdam artışı, vergi geliri sağlanacağını bekliyoruz. Ayrıca, anlaşma, karşılıklı ticaretin artmasına dolaylı da olsa katkı sağlayacaktır.

Çok kısa bir bilgiyle arzımı tamamlayayım. Bugün Pakistan'da 24 Türk firması faaliyet göstermektedir. Toplam yatırım tutarları 420 milyon dolardır. Pakistan'da mevcut yer altı zenginlikleri, maden kaynakları, tekstil ve tarım alanında önemli potansiyel taşıyan imkânlar bulunmaktadır. Dolayısıyla, imzalanan anlaşmayla iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin daha ileriye gitmesi, yatırımların artması, biraz önce de bahsettiğim gibi istihdam ve vergi gelirinin artması hedeflenmektedir.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dilemre.

Şimdi, konuyla ilgili söz almak isteyen Komisyon üyeleri bize söz vermek istiyor.

Söz almak isteyen değerli üyemiz var mı?

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Var.

BAŞKAN – Buyurun Kazım Bey.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli üyeler; tabii, bu anlaşmanın yapılmasıyla birlikte ticaret hacmimiz hangi noktaya gelecek bilemiyorum ama ben, Müsteşar Yardımcımızdan Pakistan'la Türkiye Cumhuriyeti arasındaki ticaret hacmimizin bu noktada hangi miktarda olduğunu öğrenmek istiyorum. Bu, Türkiye Cumhuriyeti lehine mi, aleyhine mi işleyen bir konumda, onu da öğrenmek istiyorum. Yatırımlar konusunda da hangi noktadayız? Yani, Türkiye Cumhuriyeti mi daha ileride, daha artıda yoksa Pakistan mı daha artıda, onu da öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – Arz edeyim efendim.

Öncelikle, Türkiye-Pakistan ikili ticaret verileri açısından, biz, 2015'in on aylık verilerine baktığımızda 500 milyon dolar bir ticaret hacmimiz var. Bunun yaklaşık 270 milyon doları bizim ithalatımız, yine yaklaşık 230 milyon dolar kadarı bizim ihracatımız. Şöyle bir rakamlara baktığımızda, 2011 senesinde hacmin 1 milyar doları bulduğunu görüyoruz. Özellikle, malumunuz, tekstil ürünleri ithalatımızın çokluğu nedeniyle o tarihte 873 milyon dolara kadar ulaşmıştı Pakistan'ın Türkiye'ye ihracatı. Bizim o tarihte, 2011'de 213 milyon doları ihracatımız. Ondan sonra, malumunuz, bazı önlemler getirildi -sadece Pakistan'a yönelik değil- tekstil, konfeksiyon üretimimizin bulunduğu durum itibarıyla. Dolayısıyla, 2011'deki bu çok üst seviyeye çıkan, zirve yapan Pakistan'dan ithalatımızın şöyle bir baktığımızda, daha sonra düzenli olarak düştüğünü görürsünüz. O da 2012'de 555 milyon dolara, 2013'te 436 milyon dolara, geçen yıl da 435 milyon dolara düştü.

Çok kısa bir bilgi arz edeyim: Biz bütün bunları dikkate alarak, Pakistan'ın da arzusu üzerine, bir serbest ticaret anlaşması yapmayı arzu ettiğimizi Pakistan'a da söyledik. Dolayısıyla, bütün ürünlerin geçerli olduğu, hizmetler sektörünün de dâhil olduğu bir serbest ticaret anlaşması şu anda masada. Bunun çerçevesini imzalamak üzere Sayın Bakanımız Pakistan'ı ziyaret edecek, dolayısıyla unsurları, çerçevesi belirlenecek. Ondan sonra, biz, hem mal konusunda hem de hizmetler konusunda müzakereleri 2016 yılı içerisinde yapıp bitirmeyi hedefliyoruz çünkü Sayın Başbakanın bir talimatı vardı 2015 Mayıs ayında, bir an önce bitirilmesi yönünde. Fakat, Pakistan tarafı o konuda biraz yavaş hareket edince, biz ancak Kasım ayında yeniden toplanabildik. Dolayısıyla, bu ticaretin daha üst seviyeye çıkması için elimizde çok ciddi bir fırsat var, bu serbest ticaret anlaşması fırsatı, umuyorum, inşallah, 2016 yılında bunu kullanmış olacağız.

Bu arada, bizim yatırımlarımızla ilgili olarak hemen bilgi arz edeyim: Efendim, Pakistan'ın Türkiye'deki doğrudan yatırımlarına baktığımızda, 2015 Ekim ayı itibarıyla 88 milyon dolarlık bir yatırımları olduğunu toplam itibarıyla görüyoruz. Aynı tarih itibarıyla, yani 31 Ekim 2015 tarihi itibarıyla 148 adet Pakistan sermayesine sahip şirket var Türkiye'de. Genellikle toptan ve perakende ticaretle olduklarını görüyoruz, kiralama iş faaliyetleri yapıyorlar. İmalat sanayisinde 14 şirket var; ulaştırma, haberleşme, depolama hizmetlerinde 10 şirket var; eğitim hizmetlerinde 5 şirket var; bunun gibi çeşitli sektörlerde şirketler var. 2009-2015 Kasım dönemi itibarıyla Pakistan sermayeli şirketler için hazırlanan herhangi bir teşvik belgesi bulunmuyor. Bizim, Pakistan'daki yatırımlarımız biraz önce arz ettiğim gibi 420 milyon dolardır 2015 Aralık itibarıyla. 24 Türk firması faaliyet göstermektedir Sayın Milletvekilim. Sizin de malumunuz, mesela, Lahor'daki katı atık yönetimini bir Türk firması yapıyor. Lahor'daki şehir içi ulaşımını yine bir Türk firması

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015 Saat : Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 11

yerine getiriyor. Taahhüt, danışmanlık firmalarımız var, müteahhlik firmalarımız var, telekomünikasyon sektöründe firmalarımız var, taşımacılık sektöründe firmalarımız var, enerji sektöründe firmamız var.

Arz ederim efendim.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – Başkanım, izin verirsiniz birkaç soru daha sormak istiyorum Müsteşar Yardımcımıza.

BAŞKAN – Eşağfurullah Kazım Bey, buyurun lütfen.

KAZIM ARSLAN (Denizli) – “2011’de dış ticaret hacmimiz zirve yaptı.” dediniz, daha sonraki düşme sebebiyle ilgili bir açıklama yapar mısınız?

Bir de Türkiye’nin 420 milyon dolarlık Pakistan’da yatırım yaptığını söylüyorsunuz. Bu yatırımların hangi alanda, hangi sektörlerde yapıldığını, onu da öğrenmek istiyorum.

EKONOMİ BAKANLIĞI MÜSTEŞAR YARDIMCISI VEKİLİ HÜSNÜ DİLEMRE – 2011 yılında bu çok yüksek düzeye ulaşan ithalatımız genellikle tekstildi, tabii burada konfeksiyon da vardı. Biz, tekstil, konfeksiyon ürünlerinde 2011 yılının Eylül ayı itibarıyla bir önlem aldık. Sadece Pakistan’a yönelik değil ama geneli itibarıyla serbest ticaret anlaşmamızın olmadığı, Gümrük Birliği Anlaşma’mız olan, Avrupa Birliği üyesi ülkeler hariç, diğer ülkeler kaynaklı gümrük vergilerine ek vergi koyduk efendim. Koyduğumuz ek vergi konfeksiyon ürünlerinde artı 30 puan, tekstil ürünlerinde artı 20 puandır. Dolayısıyla, bunun çok ciddi bir etkisi Pakistan üzerinde, diğer ülkeler üzerinde de görüldü. Hâlâ devam ediyor bu ek vergi uygulamız; en büyük nedeni odur.

Bu bizim oradaki yatırımlarımızın hangi alanlarda olduğuna dair sorunuza cevaben de şöyle arz edeyim: Katı atık yönetimi konusunda, çöp toplama, süpürme ve yıkama yapıyor Pakistan’da Ravalpindi’de bir şirketimiz. Aynı şekilde, aynı hizmeti biz Lahor’da da veriyoruz, belediyenin çöp toplama işlerini bir firmamız aldı. Türkiye menşeli Coca Cola firması Türkiye’den giderek Pakistan’da yatırım yaptı ve orada gazlı içecek üretimini, Coca Cola’yı bizim ekibimiz üretiyor, Türkiye menşeli ekip üretiyor. Müteahhlik firmalarımız var. Tekstil yardımcı kimyasal üretimi yapan bir firmamız var. Lahor’un iç ulaşımını, şehir içi ulaşımını sağlayan bir firmamız var otobüsleriyle. Telekomünikasyon sektöründe GSM altyapısında çalışan bir firmamız var Pakistan’da kurulu firmamız. Biraz önce, toplu taşımacılığı arz etmişim. Lokantacılık gibi birtakım faaliyetleri olan firmalarımız var. Ayrıca, elektrik üretimi yapan da Zorlu Enerji’nin malumunuz olduğu üzere bazı sorunları da olmuştu, halloldu zaman içerisinde; yatırımları var.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dilemre.

Başka söz almak isteyen değerli üyemiz var mı?

Buyurun Sayın Sert.

HASAN SERT (İstanbul) – Sayın Başkanım, Pakistan’la ilgili bir-iki kelime söyleyeyim. Pakistan’a ben birkaç defa gittim geldim. Orada Sialkot diye bir şehir var gecekonduların arasında. Ama, orada dünyanın en iyi ameliyat aletleri üretiliyor, belki 2 bin çeşit ameliyat malzemeleri üretiliyor ve çok enteresan bir şey. Avrupalılar da oraya yaptırıyorlar ama kendi damgalarını vurup bütün dünyaya satıyorlar; gecekonduların arasında çok enteresan bir fabrika.

Bir de dünya kupasında oynanan futbol topalarını da orada yapıyorlar, Sialkot’da. Yani, çok harika futbol topu yapıyorlar, Adidas falan da orada yaptırıyor, Pakistan’da. Dolayısıyla, bazı sektörlerde çok öne geçmişler, keşke biraz daha fazla Türk iş adamı gitse, onları keşfetse de ülkemize kazanç elde etssek.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Sert.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Reklam ücretlerini alalım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Şahin Bey, buyurun söz istiyorsunuz.

ŞAHİN TİN (Denizli) – Sayın Müsteşar Yardımcımızın vermiş olduğu bilgilere baktığımızda aslında ülkemize zarar verecek bir yatırım olmadığını görüyoruz yani bizim menfaatlerimizi etkileyecek. Genelde orada gidip de fabrika kurup oraya istihdam yaratmak yerine oranın hizmet sektörüyle buraya daha çok döviz gelmesi herhâlde sağlanıyor. Bizim arkadaşlarımızı da ilgilendiren en önemli konulardan birisi bu. O anlamda yapılan yatırımlar Türkiye’nin menfaatinedir diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tin.

Başka söz almak isteyen üyemiz var mı? Yok.

Bu durumda her 2 tasarı üzerinde görüşmelerin Komisyonumuzca tekemmül ettiğini görüyoruz.

Şimdi, her 2 tasarıyı ayrı ayrı oylarınıza sunacağım. Önce ana anlaşmayı oylarınıza sunuyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Yönelik Anlaşmayı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Teşekkür ediyorum.

Şimdi, aynı anlaşmanın eki protokolü (1/298) esas numaralı Tasarı’nın kabulünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Pakistan’la olan her 2 anlaşma, hem ana anlaşma hem de tasarı oylarınızla ve tasviyelerinizle kabul edilmiştir.

Didem Hanım söz istiyor, buyurun Didem Hanım.

DİDEM ENGİN (İstanbul) – Sayın Başkan, benim bir ricam olacak biraz önce Hasan Bey’in de bahsettiği konuyla ilgili: Toplantılarda daha hazırlıklı olabilmemiz açısından gönderilen e-maillerdeki linklerde kanun tasarılarının detayları var, bize

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Sanayi Komisyonu

Tarih : 23/12/2015

Saat :

Kayıt: Sanayi Stenograf :

Uzman :Sayfa: 12

gönderiliyor ama gelecek hükümet temsilcileri ya da bakanlıklarımızdan gelecek temsilciler eğer görsel bir sunum kullanacaklarsa bizlerle yine en azından bir gün önceden paylaşabilerseniz çok memnun oluruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Bu konuda Komisyonumuz gerekli çabayı gösterecektir.

Teşekkür ediyoruz.

Bugünkü çalışmamız her 2 ana anlaşma, bir de ekli protokollerin görüşülmesi ve kabulüyle sonuçlanmış bulunuyor.

Ben katılımınız ve katkılarınız için teşekkür ediyorum, Genel Kurulda görüşmek üzere diyorum.

Sağlıkla kalın.

Kapanma Saati: 12.17

